

JEZDECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník gšt. Josef Tacl.

Brig. generál František Kryštof:

Rychlé jednotky v příští válce.

I. Vývoj rychlých jednotek.

1. Za světové války byly armádní rychlé jednotky representovány s počátku jenom jezdeckem, které v menších státech (Belgie, Srbsko, Bulharsko) a v Německu tvořilo jezdecké divise a v ostatních velmocenských armádách (Rusko, Rakousko-Uhersko a Francie) celé jezdecké sbory o několika divisích. Při tom menší části jezdeckých pluků byly přiděleny jednotlivým pěším divisím.

Jezdecktvo se uplatňovalo hlavně v prvním období války, kdy operace byly vedeny převážně ve volném terénu. Jakmile se však fronty počaly ustalovat a nabývaly souvislosti a odolnosti, značně poklesl význam jezdecktva. Úpadek jezdecktva se projevil zvláště silně na francouzském bojišti, kde se obě válčící strany tak mocně opevnily, že jezdecktvu byla skoro nadobro vzata možnost jakéhokoli manévru. Za vyličených okolností se stalo jezdecktvo většinou jenom pohyblivou zálohou, kterou by bylo možno zasadit koňmo do boje teprve po důkladném průlomu nepřátelské fronty. Čím více válčící strany pozbývaly naděje, že se jim v dohledné době podaří uskutečnit průraz fronty, tím nepříznivěji se utvářela situace jezdecktva. Zatím co dělostřelectvo a ženijní vojsko ve francouzské armádě během války vzrostlo více než dvojnásobně a letectvo skoro patnácternásobně, byly počty jezdecktva sníženy o celou třetinu. Při tom to došlo tak daleko, že velmi četným jezdeckým útvarům byli odebráni koně a že jezdecktvo bylo odsouzeno bojovat pěšky. Ale ani na německé straně se nevedlo jezdecktvu o mnoho lépe. Ostatně pokles jezdecktva byl patrný i v ruském a rakousko-uherském vojsku, a to hlavně vlivem těžkých ztrát, které jezdecktvo utrpělo v prvním roce války.

Postupem doby se počala jevit potřeba záloh schopných konat strategické přesuny na velké vzdálenosti a mnohem rychlejším tempem, než by to mohlo učinit jezdecktvo. Tak vznikly *dopravní automobilní kolony*, které případ od případu převážely vojska ze zálohy na frontu, a to především pěchotu. Mimo to byla provedena *motorisace dělostřelectva hlavní zálohy*, zejména ve francouzské armádě.

V posledním období války vstoupily na bojiště ještě *tanky* jako další pohyblivý prvek bojový, jež je třeba připočít k rychlým bojovým jednotkám, byť s počátku rychlost tanků nepřevyšovala o mnoho rychlost pěchoty.

Všechny tři druhy rychlých jednotek, t. j. jezdecktvo, motorisované a mechanisované jednotky, žily až do konce války odděleně vedle sebe, lišíce se navzájem i svými úkoly.

2. Po světové válce organizace rychlých jednotek po dlouhou řadu let zůstala trčet na mrtvém bodě. Teprve vlivem nově rozšířených názorů, které vesměs budoucí válce připisovaly ráz války převážně pohyblivé, dostalo se zase jezdecktvo do popředí zájmu a s ním i ostatní rychlé jednotky. Zejména Rusko a Polsko věnovaly velkou péči rozmachu svého

jezdeckta na základě zkušeností nabytých v rusko-polském válečném konfliktu r. 1920. Ale i u nás nastal takový rozvoj jezdeckta, že jsme se počtem vyšších jezdeckých jednotek vyrovnali jezdecktu hitlerovského Německa. Všeobecně však všechny státy dospěly k přesvědčení, že rychlé jednotky budou v příští válce mít významnou úlohu a že kromě armádního jezdeckta bude třeba zřídit ještě zvláštní divisi a podle okolností i sborové rychlé jednotky. Při tom se však uznalo, že by jezdeckto samo o sobě nemělo dostatek potřebné průbojnosti ani odolnosti, kdyby nebylo řádně zesíleno moderními rychlými složkami, t. j. motorisovanými a podle okolností i mechanisovanými prvky.

Za těchto okolností se zrodil nový typ vyšších jezdeckých jednotek, a to smíšené jezdecké divise nebo brigády, složené z jezdeckých útvarů, z cyklistů, z pěchoty na autech anebo na motorcylech, z obrněných aut a někde i z tanků, z motorisovaného dělostřelectva a z motorisovaných jiných zbraní a jednotlivých služeb. Podobným způsobem byly sestavovány i divisi a podle okolností i sborové přezvědné oddíly při různých bojových cvičeních.

Státy s malými průmyslovými možnostmi nebo se špatnou silniční sítí (Polsko, Rusko, Maďarsko a balkánské státy) dávají přednost lehkým jezdeckým jednotkám, t. j. jednotkám, kde hipické složky jsou ve značné převaze nad složkami motorickými. Naopak zase státy s vyvinutým automobilním průmyslem a s dobrými komunikačními poměry (Francie, Německo, Itálie a Rakousko) se přiklonily spíše k těžšímu typu rychlých jednotek, t. j. k typu, kde motorické složky jsou rovnocenným činitelem se složkami hipickými.

S rostoucí motorisací nastal v poslední době další pokrok ve vývoji rychlých bojových jednotek. V rakouské a v německé armádě se totiž objevily úplně motorisované přezvědné oddíly a zanedlouho potom zrušilo Německo většinu svých jezdeckých divisí a místo nich zřídilo tak zvané „divise pancéřové“, t. j. rychlé divise, z nichž jezdecké a cyklistické prvky byly nadobro vytlačeny motorisovanými a mechanisovanými složkami. A dnes je téměř již jisto, že i Francie je odhodlána provést reorganizaci svých rychlých jednotek obdobným způsobem, jako se to stalo v Německu. Ještě dále zašli v Anglii a ve Spojených státech amerických, kde byly postaveny vyšší jednotky, složené toliko z mechanisovaných útvarů. Tímto vzdáleným extrémem se však nebudeme zabývat, ale zato tím bedlivěji si musíme všimnout toho, co se děje v našem sousedství.

Tak, jak se situace v cizích armádách kolem nás vyvíjí, je nutno již nyní počítat s tím, že armády všech států, s nimiž bychom se mohli v příští válce nejspíše utkat, budou jistě vedle jezdeckta ve větší nebo menší míře vybaveny moderními bojovými prostředky, a to nejčastěji jednotlivými motorisovanými přezvědnými oddíly některých anebo všech vyšších svazků (armádních, sborů a divisí) a někde dokonce i celými pancéřovými divisi.

Pancéřové divise existují zatím sice jenom ve velmocenských armádách, ale to neznamená, že by se taková pancéřová vyšší jednotka nemohla za války objevit v armádě kteréhokoli menšího státu, neboť ve válce koalici, jakou příští válka doista bude, může vždy jeden stát druhému propůjčit potřebné zvláštní bojové prostředky, jak ostatně o tom máme velmi mnoho dokladů z minulé války.

V tomto pojednání chci poukázat na to, jak by za nynějších poměrů měla být naše branná moc vybavena rychlými jednotkami, aby úspěšně mohla čelit i sebe modernějším armádám a zjednat si jakostní převahu nad armádami, které nejdou s duchem času dosti rychle kupředu.

II. Armádní rychlé jednotky.

1. Především je třeba rozvinout ožehavou otázku, zdali je jezdecká brigáda je s to vésti se zdarem boj proti nepříteli, který bude používat úplně motorisovaných přezvědných oddílů i pancéřových divisí.

Vzijme se nejdříve do situace, jaká asi vznikne na počátku války.

Čím rozsáhlejší jsou hranice státu v poměru k jeho branným silám, tím spíše takový stát musí očekávat, že nepřítel již v počátečních bojích bude usilovat, aby někde prolomil pohraniční obranu a s pomocí rychlých motorisovaných jednotek přenesl bojiště co nejvíce na cizí území. Nezařadí-li při tom nepřítel ani vojska, ani opevnění v pohraničí, musí to učinit vnitrozemské jednotky, a to především jednotky rychlé.

Čím více je ohrožených směrů, tím ústředněji a tím i vzdáleněji od hranic je třeba rychlé jednotky s počátku umístit, dokud se neukáže, kde vlastně nepřítel zamýšlí provést nebezpečný úder. Nuže, jak dlouho by potřebovala jezdecká brigáda k tomu, aby se dostala do pohraničí? Jistě, že by i v nejprůzračnějším případě padl na to nejméně celý den, a to ještě za cenu velmi úsilného a namáhavého pochodu.

Pukne-li však zatím v určitém úseku pohraniční obrana a vrhne-li se do průlomu pancéřová divise, nelze u nás, při malé rozloze našeho státu, kde každá územní ztráta bude mnohem bolestněji pocítována nežli u států s hlubokým zápolím, přesun rychlých jednotek protahovat na celé dny, když na druhé straně úspěch nepřítel může zásluhou motorisovaných rychlých jednotek vzrůstat každou hodinu o mnoho kilometrů. Je sice pravda, že jezdecká brigáda může být oživena motorickými bojovými prostředky, jako obrněnými auty, tanky a částmi motorisované pěchoty, a že tyto složky mohou vyvinout větší pochodovou rychlost nežli jezdectvo na koních; pak však dojde k roztržení jezdecké brigády na dva navzájem vzdálené sledy, kterážto okolnost skrývá v sobě vždy značné nebezpečí, že jednotlivé sledy budou nepřítelem postupně rozdrceny. Při tom je ještě třeba připomenout, že hipické složky rychlých jednotek přijdou vždycky na bojiště mnohem více unaveny nežli složky motorisované, vykonavší stejně dlouhou cestu jako jezdectvo.

Kdykoliv jezdecká brigáda narazí na silnější nebo rovnocennou motorisovanou vyšší jednotku, bude jezdectvo téměř po každé v nevýhodě již proto, že nepřítel je schopen rychlejšího obchvatu. Je-li jezdecká brigáda donucena k ústupu, její hipické složky, bojující na ústupových postaveních, jakmile své postavení opustí, mohou být dohoněny motorisovanými nepřátelskými jednotkami dříve, než se jim podaří dosáhnout dalšího postavení. Naopak zase, je-li motorisovaný nepřítel na ústupu, nemohou mu jezdecké jednotky valně uškodit, využije-li nepřítel náležitě své rychlosti.

Rozhodně je nutno konstatovat, že jezdectvo jako armádní jednotka, byť i zesílená motorickými prvky, majíc působit do značné hloubky, je dnes již zbraň příliš pomalá, která jako celek nemůže provádět strategické přesuny s potřebnou rychlostí. Kromě toho je armádní jezdectvo také značně neekonomickým útvarem, neboť nutno počítat s tím, že v boji ubude vždy jezdectvu až $\frac{1}{3}$ bojovníků, kteří musí zůstat u náručních koní. Podle mého

názoru se mohou vyšší hipické jednotky uplatnit plně jen tam, kde řídká a chatrná komunikační síť vylučuje možnost použít větších motorisovaných útvarů. Všude jinde je třeba zavádět motorisované armádní vyšší jednotky, které jediné jsou s to, aby se mohly měřit v boji s moderně vyzbrojeným nepřítelem.

2. Motorisovaná vyšší jednotka, má-li být opravdu rychlá a ovladatelná, nesmí nabýt velkých rozměrů. Pancéřové divise, tak jak jsou organizovány nebo proponovány v cizích armádách, jsou pro naše poměry příliš těžkopádné.

Pokud běží o počet motorisované pěchoty nebo motorisované jezdecktva, postačí úplně, bude-li mít rychlá vyšší jednotka 2 motorisované dragounské pluky po 2 korouhvích a 1 motorisovaný prapor pěchoty (na př. hraničářský prapor).

a) Každý motorisovaný dragounský pluk by měl mít 1 korouhev motocyklistickou a 1 korouhev naloženou na autech, a to proto, aby oba pluky mohly operovat vedle sebe a zajišťovat se vlastními motocyklistickými prvky. Prapor pěchoty by byl naložen na autech a byl by zálohou, kterou by velitel vyšší jednotky zasadil tam, kde by chtěl projevit hlavní úsilí.

Dragounský pluk a pěší prapor by musily kromě normální výzbroje mít ještě potřebný počet protitankových děl (nejméně čtu o 3 dělech pro korouhev anebo prapor) a alespoň 1 čtu velkorážních protiletadlových kulometů.

b) Dělostřelectvo: motorisovaný lehký dělostřelecký pluk o 2 oddílech 10 cm houfnic a o 1 oddílu 8 cm kanonů. Místo kanonového oddílu by snad stačila i samostatná baterie. V zájmu lehkosti by mohly oddíly mít jen 2 baterie a baterie by mohly být třebas jen o 3 dělech. Houfnicové oddíly by tvořily podporu dragounských pluků, kdežto kanonový oddíl nebo samostatná kanonová baterie by zastávaly funkci všeobecné činnosti anebo by rozmnožily podporu té části, která by měla nejdůležitější úkol v rámci vyšší jednotky.

c) Útočná vozba: co možná 1 pluk s rotou obrněných aut a se 2 prapory tanků nebo alespoň 1 silný prapor útočné vozby o 3 rotách tanků a o 1 rotě obrněných aut.

d) Dále by bylo záhodno, aby rychlá vyšší jednotka měla motorisovanou baterii protitankových kanonů ráže aspoň 47 mm a motorisovanou baterii lehkých protiletadlových kanonů.

e) Ostatní zbraně: motorisovaná ženijní a motorisovaná telegrafní rota.

f) Motorisované služby.

Motorisované rychlé vyšší jednotky by byly s počátku zálohou hlavního velitelství a později by byly přiděleny polním armádám v náhradu za zrušené armádní jezdecktvo.

Za přibližování by konala rychlá vyšší jednotka zvědy pro armádu, a kde by bylo nutno, chránila by bok armády.

V obraně, zaujaté daleko od nepřítele, zdržovala by jeho postup, jsouc způsobilá utvořit souvislou palebnou clonu na frontě 10—15 km. V průběhu obranné bitvy by byla motorisovaná brigáda zálohou, kterou by bylo možno velmi rychle přesunout na sebe vzdálenější místo, buď aby podnikla protiútok anebo aby zastavila nepřítele při průlomu fronty nebo aby kryla ohro-

žený bok a týl armády. Při ústupu by se mohla úspěšně zúčastnit ústupového boje jako zadní voj společně se sborovými a divisními rychlými jednotkami a čelit tak útočícím motorisovaným nepřátelským složkám.

V útočné bitvě by bylo úkolem rychlé vyšší jednotky obchvacovat nepřítele na křídle, konat nájezdy do boku a týlu, využívat úspěchu a vést pronásledování. Za útoku na nepřítele v postavení by bylo možno nejdůležitějšímu sboru propůjčit tanky, patřící armádní rychlé brigádě.

III. Sborové rychlé jednotky.

Sbor, jehož zájem sahá poměrně do dosti značné hloubky, měl by rovněž místo sborového jezdeckta mít vhodně sestavený motorisovaný sborový útvar, a to tím spíše, že armáda nebude mít po každé k dispozici vlastní rychlou motorisovanou vyšší jednotku, a bude-li ji mít, že tato jednotka nebude operovat před celou frontou armády, nýbrž jen na určitém směru.

Sbor potřebuje organickou motorisovanou jednotku jednak k přezvědným účelům, jednak jako rychlou zálohu, aby velitel sboru, zasadí-li všechny své divise, nemusil tvořit svou zálohu na újmu podřízených vyšších jednotek, které odněti každého praporu neblaze pocítují.

Má-li sborová rychlá jednotka všestranně vyhovět, měla by mít asi toto složení:

a) 1 motorisovaný pluk dragounů o 2 korouhvích; z toho jedna korouhev motocyklistická a jedna korouhev naložená na autech. Sborový pluk by musil být vybaven protitankovými a protiletadlovými zbraněmi v stejné míře jako kterýkoliv armádní dragounský pluk.

b) 1 motorisovaný oddíl lehkého dělostřelectva o 2 bateriích 10 cm houfnic a o 1 baterii 8 cm kanonů anebo alespoň oddíl o 2 houfnicových bateriích.

c) 1 prapor útočné vozby nejméně o 2 rotách tanků a o 1 rotě nebo silné četě obrněných aut.

Všechny motorisované složky by tvořily sborový přezvědný oddíl nebo, správněji, sborovou přezvědnou skupinu, která by se podle potřeby mohla také zúčastnit jakékoliv akce společně s rychlou armádní brigádou a zesílit ji tak, že by se její hodnota vyrovnala hodnotě skoro každé cizí pancéřové divise.

Za útoku na nepřítele v postavení by bylo možno vyjmout sborový tankový prapor přechodně ze svazu sborové přezvědné skupiny a propůjčit jej některé divisi k podpoře útoku.

IV. Divisní rychlé jednotky.

Bude-li mít každý sbor organickou motorisovanou přezvědnou skupinu, není již třeba, aby divise dostaly motorisované přezvědné oddíly. Divise v rámci sboru nemá tak hluboký zájem a tak široké pásmo činnosti, aby se v jejím svazu mohly plně uplatnit zcela motorisované přezvědné jednotky. Divisi postačí za uvedených okolností cyklisté a jezdeckto, zesílené nejnutnějšími motorickými složkami.

Podle mého mínění divise potřebuje přezvědný oddíl v této sestavě:

a) 1 dragounská eskadrona na koních, složenou alespoň ze 3 normálních čet a z jedné čtyř těžkých kulometů (nejméně 2 kulometry). Dragounská eskadrona je určena především pro zpravodajské úkoly, neboť má možnost pohybovat se terénem i mimo komunikace. Bojová hodnota eskadrony je však poměrně malá, a protože jezdeckto bude často napadeno

útočnou vzbou, je třeba zvýšit jeho odolnost přidělením čtyř protitankových děl (nejméně 2 kanony), kterážto děla by plnila zároveň i úkol doprovodného dělostřelectva a propůjčovala eskadroně náležitou průbojnost alespoň k odstranění slabších odporů.

b) 1 cyklistický prapor jako hlavní bojový prvek. Zavedením tohoto praporu by nesměl ovšem stoupnout dosavadní počet praporů v divisi, aby se divise nestala těžkopádnou. Nejlépe by se to dalo uspořádat tak, že by cyklistický prapor byl zřízen na újmu některého pěšího pluku, jenž by pak místo tří praporů měl jenom 2 polní prapory. Cyklistický prapor by musil dostat alespoň četu protitankových děl o 3 kusech.

c) Útočná vozba: jedna rota tanků s 1 četou obrněných aut. Obrněná auta by konala především zpravodajské úkoly, kdežto tanková rota by sloužila jak k podpoře přezvědného oddílu, tak i k podpoře předvojů. K útočným tankovým akcím většího rázu by musila divise dostat výpomoc od svého sboru.

d) Dělostřelectvo: 1 hipomobilní lehká baterie s jízdní obsluhou anebo baterie motorisovaná.

Vzhledem k své síle a vzhledem k důležitosti úkolů, které tak silný přezvědňý oddíl může dostat, musí být rozhodně podporován dělostřelectvem. Normální baterie divisního dělostřelectva by nemohla stačit rychlým divisním přezvědňým jednotkám; mimo to je třeba uvážit, že divisní dělostřelectvo není tak početné, aby bez újmy mohlo dodávat baterii k podpoře SPO. Výhoda toho, že SPO. bude mít vlastní baterii, pocítí se zvláště tam, kde SPO. bude chránit bok divise anebo samostatně držet určitý úsek fronty. Bude-li SPO. v záloze, je možno jeho baterii přičlenit k nejdůležitějšímu divisnímu oddílu, neboť oddíl o 4 bateriích není ještě tak velká jednotka, aby ji velitel oddílu nemohl obsáhnout. Ostatně Němci za poslední války, aby zvýšili důraz v některém úseku fronty, připojovali často k oddílu čtvrtou baterii, kterou přechodně odňali jinému méně významnému oddílu.

Směšený přezvědňý divisní oddíl by konal buď samostatně a někdy i společně se sborovou přezvědňou skupinou přezvědy, ochranu boku sboru, pronásledování, protiútoky a ústupový boj v rámci zadního voje. SPO. divisi v součinnosti se sborovými přezvědňými skupinami a s armádní rychlou brigádou by byly s to i úplně převzít úkol zadních vojų na celé frontě a umožnit tak vyšším jednotkám, jejichž pěchota pro svou malou pochodovou rychlost se již k ústupovému boji dnes dobře nehodí, ustoupit nerušeně a v celku na příští hlavní postavení, což by bylo jistě velmi výhodné. Spolupráce divisních přezvědňých jednotek s motorisovanou přezvědňou sborovou skupinou by se dala docela dobře uskutečnit, neboť okruh, v jakém normálně operuje sbor, není tak velký, aby mohly nastat rušivé rozdíly mezi rychlostí nemotorisovaných divisních a motorisovaných sborových přezvědňých jednotek.

Zřízením silných armádních rychlých vyšších jednotek, sborových přezvědňých skupin a divisních přezvědňých oddílů, které by za přibližování rychle pronikly kupředu a obsadily důležitou terénní čáru, dosáhlo by se toho, že by se dosavadní způsob přibližování změnil skoro po každé v přibližování za jednotkami, které jsou již v dotyku s nepřitelem a mají značnou odolnost. Tím by se ovšem přibližování stalo značně snazším a rychlejším, což má značný význam v střetném boji.

Hlavní věc však je, že by velitel divise v svém převážném oddílu měl dosti rychlou a silnou zálohu, která by mu mohla prokázati velmi platnou službu zvláště tam, kde divise dostane značně široké pásmo činnosti, což u nás jistě nebude řídkým zjevem.

V. Doslov.

Přeměna většiny vyšších jezdeckých jednotek v jednotky motorisované je dnes naprosto nezbytná a naléhavá. Hustota silniční sítě a stav našich cest jsou již nyní na takovém stupni, že je velmi málo krajů, kde by motorisované rychlé jednotky nemohly řádně operovat. I když určité části motorisovaných jednotek jsou odkázány hlavně na dobré silnice, byly by zde zase v hojném počtu motocyklistické složky, které se mohou snadno rozptýlit v terénu i po komunikacích podřadnějšího rázu. Je pravda, že někdy mohou nastat takové povětrnostní podmínky, které nepříznivě budou působit na sjízdnost cest a na rychlost motorisovaných jednotek (vánice, velké deště, mlhy); při tom však je třeba si uvědomit, že stejnou měrou bude postižen i nepřítel. Vyskytnou-li se pak na frontě mezery, kde by motorisované jednotky nemohly působit, je tu ještě dostatečně silné divisní jezdecktvo, které mezery může vyplnit.

Podplukovník jezd. Frant. P o u s k a:

Potřeby jezdecktva.

Mnoho se již psalo a uvažovalo o taktickém používání jezdeckých jednotek, méně však o velmi důležitém detailu, t. j. o vedení jednotek. Na něm závisí valná část úspěchu a týká se hlavně možnosti vedení boje tak, jak toho vyžaduje posílání bojující jednotky.

Dnes je moderní řešit úkoly armád a divisí, je časové zaměstnávat se reorganisační divisí i vyšších jednotek. Zapomínáme, že stále ještě bojuje voják proti vojákovi a že voják obsluhuje palebný stroj, že voják je zranitelný a smrtelný a že proto náhrada musí být ihned na místě.

Tímto článkem chci vyburcovat také důstojníky praktiky u pluků, aby i oni přispěli svými praktickými zkušenostmi a vědomostmi k účelnému budování armády a hlavně malých jednotek, protože na bojových schopnostech čet a setnin hlavně závisí vítězství nebo porážka celku. Podáním jejich poznatků ze suché praxe uvede se pak theorie do správných mezí a jen tak může splnit účel, kterého chce dosíci. Nejlepší strateg bude poražen, bude-li protivník mít pevnější nervy útočníka a dokonalejší technický výcvik čet, setnin a oddílů. Dosud žádný obránce neukončil vítězně válku. Válka se ukončí úspěšně jen útokem ničícím a drtícím vše, co stojí v cestě vítězství.

Naše jezdecktvo musí být především zbraní útočnou, vyhledávající pro svůj rozhodný boj bojiště co možná nejvzdálenější od shromaždiště vlastní armády, aby velitel armády měl čas zhodnotit zprávy a dát svým technickým vykonavatelům bitvy — četám, rotám a praporům — co nejvýhodnější postavení a uskupení k bitvě, v níž pak rozhodujícím činitelem je morálka a technický výcvik malých jednotek.

Naše jezdecktvo bojuje zásadně palbou, nebojí se vzdálit se od svých koní, avšak vyžaduje pohyblivé náruční koně proto, že jsou manévrovacím